

sol 4 Ekim 2012 Perşembe

DEĞERLENDİRMELER

OĞUZ OYAN

İKİ 12 EYLÜL

12 Eylül 1980 ve 12 Eylül 2010: 30 yıl arayla iki darbe, ikisi de topluma ve bağımsız yargıya karşı; ama ikisi de toplum onaylı. Birincinin türevi 1982 Anayasası yüzde 92 onaylı; kapsamlı değişiklikler getiren ikincisi yüzde 58 onaylı. İkincisinde, dış basınçlara ve içerde dikta eğilimlerine rağmen, siyaset ve toplum direnebiliyor. Ancak ilkinde aydınlar aynı saftayken, ikincide bölünüyor. 1980'lerden itibaren dönüşen ve AKP iktidarıyla barışık hale gelen "organik aydınlar" referandumu savunuyor. 1980 darbesiyle "hesaplaşılacağı" saflığıyla, iktidar yanaşması olmayan bazı sol kesimler de "evet" in kolaylaştırıcısı oluyor. Kürt siyaseti yapanlar ve AKP'yle "ortak düşmana" karşı işbirliği yaptığını sananlar da bunlara ekleniyor. Oslo süreci de, bunun için kullanılıyor.

1982 Anayasası ve alt hukuku, askeri diktanın ürünü. Bu hukukun özellikle bağımsız/tarafsız yargıyı ve emeği baskılayan hükümleri 30 yılda değişmeden kalıyor. Sivil diktanın 12 Eylül 2010 referandumuna kadar. Bu referandum darbesiyle yargı ve yüksek yargı daha da baskılanıyor ve tamamen yürütmenin buyruğuna geçiyor. "Demokratik açılım" güldürmecesiyle, yargı alanında 1982 Anayasasının dahi gerisine gidilmesi başarıyor. Güçler ayrılığı tarihe gömülüyor; otokratik rejimin inşasında önemli bir dönüm noktası aşıyor.

Birinci 12 Eylül, 24 Ocak 1980 kararlarıyla girilen büyük iktisadi dönüştürme hamlesinin siyasi koşullarını oluşturmak üzere geliyor. 1970'lerin örgütlü emekçi kesimlerine uzun süreli gelir dağılımı bozulmalarını kabul ettirebilmek, iç talebi baskılayarak ekonominin yönünü dışarıya çevirmek, ancak askeri zor kullanımıyla (*manu militari*) olabilirdi.

Birinci 12 Eylül, sanayisizleştirme ve mali dış bağımlılık yönünde işleyecek büyük dönüştürme sürecinin başında yer alıyor. İkincisi ise, IMF-DB güdümünde 2000'de başlatılan ikinci büyük dönüştürme programının sonlarında yer alıyor. Program aslında 2001 Şubatında çöküyor; ancak bu, siyasi iktidarı daha fazla dize getirmek ve giderek dinci siyaseti iktidar yapmak için kaldıraç olarak kullanılıyor. 2008-2009 krizi, programı yeniden çökertiyor; ama iktidar yerinde kalıyor. 12 Eylül 2010 referandumu, 2010-2011'de toparlanan ekonominin geçici nekahet döneminde yapılıyor. Sermaye birikim modelinin tıkanıdığı henüz bugünkü kadar açık olarak

bilinçlere yansımış değil.

2010 referandumunun zeminini hazırlayan gelişmeler de kuvvetli: Gümrük Birliği (1996), uluslararası tahkimin (1999) ve “uyuşmazlıklarda milletlerarası anlaşma hükümlerinin esas alınması”nın (2004) anayasaya girmesi; AB’ye üyelik aldatmacasının, uluslararası sermayenin talepleri doğrultusunda “uyum” yasalarının çıkarılması için bir kaldıraç olarak kullanılması... Bu bağlamda iktidarı ve yerli/beynelmilel sermayeyi frenleyen iki yüksek yargı kurumunun devre dışı bırakılması hatta iktidarın yedeğine alınması kritik önemde.

12 Eylül 2010 referandumunu bunu sağlıyor. Anayasa Mahkemesi yasama sürecinin son denetim halkası olmaktan çıkarılıyor. HSYK yapısı değiştirildikten sonra, Yargıtay ve Danıştay’ın yapılarıyla oynanması, yargıç ve savcılar üzerinde baskı kurulması sıradanlaşıyor. 2011 yılının 34 Kanun Hükmünde Kararnamesi ile bu sürecin devamı da getiriliyor.

Kararnamelere dahi bırakılmadan bir torba yasa hükmüyle, “iptal edilen özelleştirmelerde yargı kararlarının uygulanmaması için Anayasaya açıkça aykırı bir biçimde Bakanlar Kurulu’na yetki veren” bir düzenleme 10 Mayıs 2012 tarihli Resmi Gazete’yle yürürlüğe giriyor. Bakanlar Kurulu, usulsüz özelleştirmelerle ilgili geriye dönük bir karar almakta gecikmiyor (12.6.2012).

Artık yürütme her türlü denetimin dışındadır. Ama mücadele burada bitmemiştir.